

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. 6 Tdo 151/2015, ECLI:CZ:NS:2015:6.TDO.151.2015.1

Číslo: 8/2016

Právní věta: K trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin, jehož skutková podstata je vymezena tzv. normativním znakem, z hlediska subjektivní stránky dostačuje, věděl-li o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak. Závěr o jeho vině není podmíněn zjištěním, že v době činu znal přesný právní význam tohoto normativního znaku (např. u trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku znaku „státní hranice“).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.05.2015

Spisová značka: 6 Tdo 151/2015

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Normativní znaky skutkové podstaty, Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice

Předpisy: § 340 odst. 1 tr. zákoník

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné Ing. H. P. N. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013, ve výrocích o vině a trestech ohledně této obviněné a za přiměřeného použití § 261 tr. ř. i ohledně obviněných T. H. N. a T. H. L., přičemž současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 1. 10. 2013, sp. zn. 3 T 82/2012, byla obviněná Ing. H. P. N. (dále jen „dovolatelka“ nebo „obviněná“) uznána vinnou jednak zločinem účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), jednak přečinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Uvedených trestných činů se podle zjištění okresního soudu dopustila společně s dalšími spoluobviněnými (konkrétně T. H. N. a T. H. L.) jednáním popsáním ve výroku tohoto rozsudku. Obviněná byla odsouzena podle § 361 odst.

1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků a šesti měsíců, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazena do věznice s dozorem. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku jí byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu tlumočnické činnosti jako tlumočnice zapsané do seznamu tlumočníků u místně příslušného krajského soudu v trvání tří roků. Zároveň bylo rozhodnuto o vině a trestu spoluobviněných T. H. N., T. H. L., T. P., I. K. a P. V.

2. O odvolání, které proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění, ve prospěch dovolatelky též její manžel doc. Ing. V. N., Ph.D., a v neprospěch obviněných T. H. N., T. H. L. a dovolatelky státní zástupkyně, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013. Napadený rozsudek ohledně všech obviněných podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. a v případě obviněné I. K. také podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. o jejich vině nově rozhodl, v případě dovolatelky tak, že ji uznal vinnou ad I. 1) až 3) zločinem organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jehož se podle jeho skutkových zjištění dopustila tím, že

I. obžalování T. H. N., T. H. L., H. P. N. v období nejméně od měsíce ledna roku 2010 do 26. 6. 2011 na území České republiky, Vietnamské socialistické republiky a na území jiných států - Polské republiky a Spolkové republiky Německo, po předchozí dohodě, s vědomím vlastního postavení a postavení a úloh ostatních spoluobžalovaných, vyplývajících z rozdělení jejich úkolů, se záměrem dosáhnout neoprávněného majetkového prospěchu páčáním trestné činnosti související s organizováním nedovoleného překročení státní hranice České republiky osobami vietnamské národnosti pod záminkou studijního pobytu v České republice, v součinnosti s blíže neustanovenou osobou vystupující pod jménem pan D., zdržující se ve Vietnamské socialistické republice, zajišťovali v rámci činnosti této organizované skupiny komunikaci se zájemci o vycestování z Vietnamské socialistické republiky a s jejich rodinnými příslušníky, včetně obstarávání dokladů potřebných k vyřízení víz a žádostí o udělení pobytu za účelem studia osob v České republice, přebírání instrukcí, přípravy žadatelů o vycestování na pohovory na Velvyslanectví České republiky v Hanoji, organizování jejich vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky a příjem úplaty od těchto osob za služby jimi poskytnuté v částkách pohybujících se ve výši 10 000 USD až 13 000 USD, a dále v období nejméně od měsíce ledna 2010 do měsíce května 2010 v součinnosti s Mgr. M. S., advokátem se sídlem B., P. 8, a v období od května 2010 do 26. 6. 2011 pak v součinnosti s Mgr. R. S., advokátem se sídlem B., P. 8, poskytujícími právní služby jak v České republice, tak i ve Vietnamské socialistické republice, kdy Mgr. M. S. a poté Mgr. R. S. jako zmocněnci žadatelů o pobyt jednali před správními orgány a Mgr. R. S. též pro žadatele o udělení pobytu zajistil formální ubytování pouze pro účely správního řízení na ubytovně v B. - S., Z., ul. F. č. 415, u provozovatele Y. H., a vystavení potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., institut celoživotního vzdělávání B., a uvedení advokáti jednali s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. přímo anebo prostřednictvím obžalované H. P. N., která v uvedeném období vykonávala funkci tlumočnice pro jazyk vietnamský a současně mimo rámec svých povinností z titulu funkce tlumočnice upravené zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zprostředkovala kontakt mezi uvedenými advokáty a spoluobžalovanými, ověřovala platby došlé na účet za vyřízení povolení k pobytu, komunikovala se žadateli nebo jejich příbuznými a tyto informovala o stavu řízení o žádostech o udělení pobytu, společně s advokátem se pak účastnila i pohovorů na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. korigovala další postup v rámci již podaných žádostí, ve vztahu k zajištění potvrzení o studiu, placení záloh za studium, plateb advokátům a jmenovaným obžalovaným též sdělovala informace o postupu advokátů, přičemž obžalování T. H. N. a T. H. L. byli v kontaktu se žadateli nebo s jejich příbuznými a činili kroky ke zdárnému dosažení smlouveného záměru a zajišťovali služby pro žadatele přicestovavší do České republiky, jako například přepravu po území České republiky, ubytování, součinnost při vyřizování pobytu na pracovišti MV ČR, a osoby, kterým bylo takto uděleno povolení k pobytu v České republice, se na

uvedených adresách trvalého pobytu vůbec nezdržovaly a studium nenastoupily, a takto konkrétně:

1)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 28. 1. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu, s vědomím, že vietnamští státní příslušníci, kteří požádali o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebudou plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a studiu těchto osob jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tyto osoby příznivého rozhodnutí správního orgánu, poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala zájemce o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky a následný pobyt v Evropě – osoby D. Q. H. a N. X. D., dosáhli za vzájemné součinnosti pro tyto osoby udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky tak, že blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem pan D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování, obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatelů, jednali za tím účelem se správními orgány, v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadateli o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji, přičemž přinejmenším osoba D. Q. H. byla předem seznámena s otázkami pokládanými žadatelům v rámci pohovoru blíže neustanovenou osobou vystupující pod jménem D., a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka a jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. – S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S., kdy následně dne 28. 1. 2011 osoby D. Q. H., N. X. D. letecky přicestovaly do P. na letiště P.-R., kde je na žádost obžalovaného T. H. L. vyzvedl muž vietnamského etnika a odvezl je svým vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., na vlakové nádraží P. – hl. n., odkud D. Q. H., N. X. D. vlakem odcestovali do O., kde N. X. D. pobýval v bydlíšti obžalovaného T. H. N. na adrese O., A. S. č. 1226/12, a D. Q. H. pobýval na neznámém místě až do 1. 2. 2011, kdy byli obžalovanými T. H. N. a T. H. L. dopraveni vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., do B. na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, kde se v doprovodu Mgr. R. S. podrobili proceduře v souvislosti s přicestováním cizince do České republiky, následně obžalovaní T. H. N. a T. H. L. dopravili osoby D. Q. H. a N. X. D. vozidlem tovární značky Škoda Octavia, registrační značky ..., zpět do O., kde všichni přesedli do vozidla tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., obžalovaného T. H. L., který je odvezl na přesně nezjištěné místo v Polské republice, a od té doby se D. Q. H., N. X. D. tedy nezdržovali v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a nenastoupili a neúčastnili se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi,

2)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 3. 5. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu, s vědomím, že vietnamská státní příslušnice N. T. H. Y., která požádala o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebude plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a jejímu studiu jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tuto osobu příznivého rozhodnutí správního orgánu, poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala N. T. H. Y. jako zájemkyni o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky, dosáhli za vzájemné součinnosti pro tuto osobu udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky uvedené osoby tak, že blíže

neustanovená osoba vystupující pod jménem D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování, obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatelky, jednali za tím účelem se správními orgány, v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadatelkou o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka, jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. - S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S., kdy následně dne 2. 5. 2011 N. T. H. Y. letecky přicestovala do P. na letiště P.-R., odkud po předchozí telefonické domluvě mezi obžalovanými T. H. N. a T. H. L. ji obžalovaný T. H. L. svým vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., odvezl z P. do B. do ulice H. do budovy Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, k vyřízení nezbytných formalit k udělení pobytového štítku, což se jmenované nepodařilo vyřídit, a na zpáteční cestě do O. zastavili na čerpací stanici O. v B., ul. H., kde po předchozím osobním kontaktu s mužem L. N. T. a ženou H. T. T. si přeložila N. T. H. Y. cestovní tašku do vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky ..., kterým muž i žena přicestovali společně, následujícího dne 3. 5. 2011 obžalovaný T. H. L. vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., znovu N. T. H. Y. odvezl z O. do B. do ulice H. do budovy Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, kde si převzala pobytový štítek, poté ji odvezl na autobusové nádraží v B. v ulici B., odkud v 11:30 hodin N. T. H. Y. odcestovala autobusem společnosti S. A. č. ..., registrační značky ..., do P. na autobusové nádraží P.-F., kde nastoupila do vozidla tovární značky VW Passat, registrační značky ..., řízeného mužem vietnamského etnika L. N. T., který ji odvezl do Ch. do ulice P., kde vešli do domu č. p. 114/1, do bydliště ženy H. T. T., kde se N. T. H. Y. zdržovala nejméně do 26. 6. 2011, tedy do uvedeného data ani následně se nezdržovala v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a ani nenastoupila a neúčastnila se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi,

3)

od přesně nezjištěného dne v měsíci září roku 2010 do 31. 5. 2011 se záměrem dosáhnout takto neoprávněného majetkového prospěchu, s vědomím, že vietnamský státní příslušník P. V. H., který požádal o udělení studijního víza a o udělení pobytu v České republice za účelem studia, nebude plnit podmínky pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky a dokládané skutečnosti k místu pobytu a jeho studiu jsou pouze formalitou, jejímž jediným smyslem je dosáhnout pro tuto osobu příznivého rozhodnutí správního orgánu, poté, co blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. obstarala P. V. H. jako zájemce o vycestování z Vietnamské socialistické republiky do České republiky, dosáhli za vzájemné součinnosti pro tuto osobu udělení víza k pobytu nad 90 dnů v České republice a následně i povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území České republiky uvedené osoby tak, že blíže neustanovená osoba vystupující pod jménem D. společně s obžalovanými T. H. N. a T. H. L. opatřili příslušné doklady potřebné pro vycestování, obžalovaná H. P. N. a advokát Mgr. R. S., který jednal jako zmocněnec žadatele, jednali za tím účelem se správními orgány a v průběhu měsíce října roku 2010 se účastnili pohovoru se žadatelem o udělení víza a povolení k pobytu v České republice na Velvyslanectví České republiky v Hanoji a současně bylo za tím účelem formálně doloženo jednak potvrzení o studiu na Vysokém učení technickém v B., kurzu českého jazyka, jednak ubytování v České republice u ubytovatele Y. H. na ubytovně v B. - S., Z., ul. F. č. 415, obstarané advokátem Mgr. R. S., kdy následně dne 29. 5. 2011 P. V. H. letecky přicestoval do P. na letiště P.-R., odkud po předchozí telefonické domluvě mezi obžalovaným T. H. L. a neustanoveným mužem vietnamského etnika ho tento neustanovený muž vietnamského etnika odvezl na nezjištěné místo v P., odkud dne 30. 5. 2011 P. V. H. odcestoval vlakem do O. - na vlakové nádraží O. - hl. n., kde na něho čekal obžalovaný T. H. L., který ho vozidlem tovární

značky Škoda Superb, registrační značky ..., odvezl do prodejny v O. - P. v ulici Ch., a dne 31. 5. 2011 z bydliště obžalovaného T. H. L. v O. - M. O., ulice S. č. 3049/22 odjeli společně vozidlem tovární značky Škoda Superb, registrační značky ..., do O. a zastavili v ulici A. S., kde z domu č. p. 1226/12 vyšli obžalovaný T. H. N. a doposud neustanovený muž vietnamského etnika a všichni čtyři společně odjeli do B. do ulice H., kde v budově Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky, si sám P. V. H. převzal pobytový štítek, poté všichni čtyři muži společně odjeli zpět, nejprve do O., kde z vozidla vystoupil obžalovaný T. H. N., poté do O. na tržnici, kde vystoupil doposud neustanovený muž vietnamského etnika, a následně do bydliště obžalovaného T. H. L. v O. - M. O., ulice S. č. 3049/22, a následujícího dne 1. 6. 2011 obžalovaný T. H. L. odvezl osobu P. V. H. na vlakové nádraží O. - hl. n. v O., odkud odjel do P. na vlakové nádraží P. - hl. n., kde mu doposud neustanovený muž vietnamského etnika zakoupil jízdenku do města E. ve Spolkové republice Německo, kam v 18:48 hodin dne 1. 6. 2011 odjel vlakem, kde se zdržoval nejméně do 26. 6. 2011, a tedy do uvedeného data ani následně se nezdržoval v místě deklarovaného pobytu na území České republiky a ani nenastoupil a neúčastnil se výuky na Vysokém učení technickém v B., přičemž obžalovaní si této skutečnosti byli plně vědomi.

3. Obviněnou za tento trestný čin odsoudil podle § 340 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků a šesti měsíců, jehož výkon jí podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti roků. Týmž rozsudkem rozhodl odvolací soud i o vině a trestu ostatních spoluobviněných. Podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné odvolání státní zástupkyně.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě podala obviněná prostřednictvím obhájkyne Mgr. M. Š. dovolání, v němž uplatnila důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatelka má za to, že skutková věta výroku o vině není přílehlavou pro soudem užitou skutkovou podstatu zločinu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

5. Namítá, že trestní zákoník neobsahuje žádné ustanovení, které by definovalo, jaké překročení státní hranice se považuje za nedovolené. Odkazuje na zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic (dále též jen „zákon č. 216/2002 Sb.“, konkrétně jeho ustanovení § 1 písm. a/, § 3 odst. 3), který vymezuje, co se rozumí nedovoleným překročením státní hranice se zřetelem na zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále též jen „zákon č. 326/1999 Sb.“), jenž vymezuje, co se rozumí hraničním přechodem. Dovojuje, že pouze osoba, která v zákonem stanoveném místě překročí státní hranici v rozporu s § 3 odst. 3 zákona č. 216/2002 Sb., se může dopustit nedovoleného překročení státní hranice. Rozvádí, že ačkoli z těchto důvodů namítala nesprávné právní posouzení skutku, soud druhého stupně se s otázkou právní kvalifikace dostatečně nevypořádal, když v podstatě tyto zákonné znaky podle dovolatelky (a její citace příslušné části odůvodnění rozsudku) ignoroval.

6. Obviněná zdůrazňuje (s poukazem na § 9 zákona č. 326/1999 Sb.), že krajský soud otázku právní kvalifikace jednání popsaného ve skutkové větě nesprávně právně posoudil, neboť cizinci nepřekračovali státní hranice nedovoleně, když přecházeli státní hranici v místě a době k tomu určené a předložili příslušnému státnímu orgánu zákonem požadované doklady. Dovojuje, že z důvodu nenaplnění objektivní stránky skutkové podstaty proto nemohlo dojít ke spáchání zločinu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

7. Za chybné považuje dovolatelka i to, že se odvolací soud nevypořádal s její námitkou ohledně pojmu „nedovolené překročení státní hranice“, tj. zda se v případě ustanovení § 340 tr. zákoníku

jedná o blanketovou skutkovou podstatu, nebo jde o její normativní znak. To považuje za významné z hlediska posouzení subjektivní stránky trestného činu podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. S odkazem na odbornou literaturu má za to, že tato otázka je významná z hlediska jejího zavinění, jakož i z hlediska možné aplikace ustanovení o právním omylu v její prospěch. Podotýká, že ve skutkové větě výroku o vině absentuje popis skutkových okolností nezbytných z hlediska subjektivní stránky trestného činu, ze kterých by bylo zřejmé, že znala normu, na kterou je blanketem odkázáno, tedy zákon č. 216/2002 Sb.

8. Protože dovoláním napadený rozsudek pokládá za nezákonný, navrhla obviněná (i vzhledem k další vzneseným námitkám), aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a témuž soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k námitce obviněné, že nedošlo k nedovolenému překročení státní hranice, sdělil, že jde z jeho pohledu o námitku důvodnou, neboť ze skutkových zjištění provedených krajským soudem nevyplývá, že by došlo k nedovolenému překročení státní hranice ve smyslu skutkové podstaty předmětného zločinu. Jednání zachycené v tzv. skutkové větě napadeného rozsudku a blíže specifikované v jeho odůvodnění naopak podle něj nasvědčuje tomu, že se obviněná dopustila „toliko“ trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 tr. zákoníku.

10. To je dáno podle jeho názoru zejména tím, že ze skutkových zjištění krajského soudu je patrná absence objektu trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku, jímž je zájem státu na kontrole osob, které překračují státní hranici. Ze skutkových zjištění krajského soudu ovšem nevyplývá, že by jednáním obviněné (či jejích spoluobviněných) byl tento zájem zasažen. Dotčení vietnamští občané se kontrole státu při překročení hranic České republiky podrobili, prošli řádnou kontrolou, nezakrývali svou totožnost, a prošli tak řádným „odbavením“ na letišti P.-R.

11. Státní zástupce s poukazem na závěry odvolacího soudu usuzuje, že ze způsobu, jakým nabyly dané osoby vízum, nelze bez dalšího dovozovat „nedovolené překročení státní hranice“, resp. porušení objektu trestného činu podle § 340 tr. zákoníku (tedy porušení zájmu státu na kontrole osob překračujících státní hranice). Tento zájem totiž nemusí být „podvodným“ vylákáním víza zasažen.

12. Jinou věcí je podle názoru státního zástupce pobyt těchto vietnamských občanů na území republiky. Tento pobyt byl pobytem neoprávněným, neboť neodpovídal příslušným ustanovením zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Zde již „podvodné“ vylákání víza a povolení k pobytu má svůj význam. Obviněná přitom svým jednáním záměrně a s cílem získat majetkový prospěch oněm vietnamským občanům k neoprávněnému pobytu na území republiky pomohla (viz zejména tzv. skutková věta napadeného rozsudku). Proto má za to, že právní kvalifikace podle § 340 tr. zákoníku zvolená krajským soudem je nesprávná a že příslušné jednání mělo být kvalifikováno podle § 341 tr. zákoníku jako napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

13. K námitce obviněné, kterou soudu vytýká nevyřešení otázky blanketní skutkové podstaty, a k její navazující námitce stran subjektivní stránky uvedl, že nemá z hlediska trestní odpovědnosti obviněné význam. Míní, že předmětná skutková podstata není skutkovou podstatou blanketní. Požadavek obviněné na to, aby tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku obsahovala odkaz na „jiný právní předpis“, je tudíž neopodstatněný. Stejně tak je bezpředmětný požadavek, aby tzv. skutková věta pojednávala o tom, že obviněná „znala normativní znak skutkové podstaty nedovolené překročení státní hranice v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2002 Sb.“ Znalost obsahu a významu právních pojmů v zásadě není podmínkou vzniku trestní odpovědnosti. Námitky uvedené v tomto bodě tedy shledal bezpředmětnými.

14. Závěrem státní zástupce, který se vyjádřil i k dalším námitkám dovolatelky, navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadený rozsudek krajského soudu zrušil a podle § 265l tr. ř. věc uvedenému soudu přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze takové podání učinit, a zda je podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání obviněné je přípustné, že bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), přičemž splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

16. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnou vznesené námitky naplňují dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na nějž odkázala. Tento dovolací důvod je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů.

17. Protože Nejvyšší soud dospěl k poznatku, že argumentace obviněné obsažená v jejím dovolání neodůvodňuje procesní postup spočívající v odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a učinil následující zjištění:

IV.

Důvodnost dovolání

18. Poté, co Nejvyšší soud shledal důvodným dovolání obviněné proto, že skutek, jímž byla uznána vinnou, neodůvodňuje vyvození její trestní odpovědnosti pro zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, zaujal stanovisko k jejím dalším dovolacím námitkám, přičemž uvedl:

19. Zjevně neopodstatněné je tvrzení obviněné, že rozhodnutí odvolacího soudu je zatíženo vadou spočívající v absenci popisu skutkových okolností, které by vyjádřily obligatorní znak skutkové podstaty trestného činu, tj. zavinění dovolatelky, a to v důsledku jí tvrzeného požadavku na podmíněnost závěru o její vině zjištěním o její znalosti příslušné mimotrestní normy („absentuje... popis skutkových okolností, které by uváděly, že odsouzená znala normu, na kterou odkazuje blanket, tedy zákon č. 216/2001 Sb., a podmínky, které tento zákon stanoví nebo znala normativní znak skutkové podstaty „nedovolení překročení státní hranice“ v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2012 Sb.“).

20. Zjevná neopodstatněnost tohoto tvrzení má zejména následující dvě příčiny.

21. Předně je nezbytné poukázat na to, že tato část dovolací argumentace obviněné vychází z nesprávné premisy, že trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku je trestným činem s blanketní skutkovou podstatou. V dané souvislosti je nezbytné připomenout, že blanketní (též blanketová) skutková podstata se obecně dovolává normy jiné nebo jiných, jistého druhu [k tomu viz též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné, 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 56: „Blanketní dispozice neodkazuje na určitou jedinečnou

normu, ale obecně na normu nebo více norem určitého druhu (např. § 412 odkazuje na předpisy mezinárodního práva)“].

22. Ze znění skutkové podstaty trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku (jeho základní skutkové podstaty), podle níž se uvedeného trestného činu dopustí ten, kdo pro jiného organizuje nedovolené překročení státní hranice nebo jinému umožní či mu pomáhá nedovoleně překročit státní hranici nebo jinému po nedovoleném překročení státní hranice umožní či mu pomáhá přepravit se přes území České republiky nebo takové přepravení organizuje, nelze dovozovat, že by odkazovala (obecně) na nějakou normu či více norem určitého druhu. Není-li tomu tak, jak tvrdí dovolatelka, není dán důvod k tomu, aby jak z hlediska naplnění znaků objektivní stránky trestného činu, tak z hlediska naplnění znaků subjektivní stránky trestného činu (jak tvrdí dovolatelka) obsahovala tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku skutkové okolnosti, které zmiňuje obviněná.

23. Druhá nesprávnost vývodů dovolatelky spočívá v mylné představě o podmínkách zakládajících závěr o zaviněném jednání pachatele v případě skutkové podstaty tvořené tzv. normativním znakem.

24. Jak plyne již z výše uvedeného, skutková podstata trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku je skutkovou podstatou, jež při vymezení znaků objektivní stránky užívá tzv. normativního znaku, jímž se rozumí znak vyjádřený právním pojmem, vztahem či institutem jiného, tj. mimotrestního právního odvětví, aniž by se trestní zákon mimotrestního právního předpisu dovolával – blanketem či odkazem (srov. KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné, Obecná část. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 283).

25. Uvedená skutečnost však neznamená to, co dovozuje dovolatelka, tj. že by bylo nezbytné, aby v takovém případě skutková věta odsuzujícího rozsudku obsahovala popis skutkových okolností, z nichž by plynulo, že obviněná „znala normativní znak skutkové podstaty, nedovolené překročení státní hranice v jeho obsahu a významu, v jakém je užíván v zákoně č. 216/2012 Sb.“.

26. Z hlediska v trestním právu se uplatňující zásady odpovědnosti pachatele za jím zaviněné jednání a z toho vzešlý (trestněprávně významný) následek (zásady právní odpovědnosti subjektivní) totiž dostačuje v případě tzv. normativního znaku právě a jen tolik, co zmiňuje citací příslušného pramene sama dovolatelka, tj. že „... musí být zaviněním pachatele tento znak pokryt alespoň na úrovni laických představ..., což není nic jiného než vědomost o faktické stránce takového znaku“. Řečeno jinak, k trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin, jehož skutková podstata je vymezena tzv. normativním znakem, dostačuje, věděl-li o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak. Závěr o jeho vině není podmíněn zjištěním, že v době činu znal přesný právní význam tohoto normativního znaku. Převzato na příklad, zmocnil-li se pachatel věci, která není v jeho vlastnictví, není nezbytné pro závěr, že spáchal trestný čin krádeže, prokázání vědomosti o tom, že si uvědomoval, že jde o cizí věc, ale dostačuje jeho vědomost o tom, že mu tato věc nenáležela. Obdobně v případě trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 tr. zákoníku není nezbytné, aby měl pachatel vědomost přesného vymezení pojmu státní hranice v jejím vymezení v příslušných právních předpisech (v její definici obsažené v § 2 zákona č. 312/2001 Sb., o státních hranicích), ale dostačuje, že si je vědom toho, že tato linie vymezuje určitý zemský prostor, že vstup do něj je upraven a podléhá zvláštní proceduře (hraniční kontrole), že svou aktivitou (např. organizováním či pomocí) se podílí na jejím nedodržení příslušnou osobou (cizincem), a že tak (na úrovni laické představy) organizuje či pomáhá při nedovoleném překročení státní hranice daným jedincem. Ono „nedovolené“ překročení státní hranice pak vyjadřuje protiprávnost vážící se k mimotrestnímu předpisu (protiprávnost chápána ve vztahu k právnímu řádu jako celku), který je vyjádřen konstrukcí příslušného normativního znaku skutkové podstaty, tj. protiprávnost, která je ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku podmínkou trestnosti činu pachatele (protiprávností trestní).

27. Uvedené zásady by se promítly při posouzení činu obviněné, pokud by její skutkový základ (tak tomu však není) odůvodňoval právní posouzení jejího jednání podle ustanovení § 340 tr. zákoníku. Není proto nezbytné, aby na uvedenou výhradu obviněné (např. citací příslušných ustanovení majících vztah k vymezení normativního znaku skutkové podstaty) bylo dovolacím soudem dále reagováno.

28. Zbývá jen dodat, že námitku směřující vůči absenci subjektivní stránky trestného činu – skrze její zpochybnění prostřednictvím poukazu na normativní znak skutkové podstaty – dovolatelka uplatnila bez konkrétnější vazby na svoji obhajobu, tj. aniž by ve svém mimořádném opravném prostředku poukázala na skutečnosti, po které by mělo být zvažováno, že se svého činu dopustila v negativním skutkovém omylu (podle jehož zásad se omyl o normativním znaku skutkové podstaty posuzuje), který by měl vést k její trestní neodpovědnosti vzhledem k absenci její vědomosti a představ o uvedeném normativním znaku (o rozhodných skutkových okolnostech naplňujících tento znak).

29. Vyjádření dovolacího soudu k této námitce lze uzavřít konstatováním, že z hlediska nezbytných náležitostí popisu skutku v tzv. skutkové větě výrokové části rozsudku není nezbytné, aby soud výslovně uvedl, že pachatel znal znak normativní znak skutkové podstaty v jeho obsahu a významu, jak jej užívá mimotrestní předpis, jehož se trestní zákoník nedovolává (odkazem či blanketem), neboť v tomto smyslu se ani zavinění pachatele ve vztahu k němu nevyžaduje.

30. Nejvyšší soud se dále vyjádřil k dalším námitkám obviněné, které rovněž neshledal opodstatněnými.

31. Protože Nejvyšší soud zjistil, že dovolání obviněné je důvodné v tvrzení, že jím napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 2014, sp. zn. 7 To 434/2013, je zatížen vadou spočívající v nesprávném hmotněprávním posouzení soudem zjištěného skutku, a tedy vadou zakládající důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. označený rozsudek částečně v celé části týkající se obviněné Ing. H. P. N. [v bodě I. 1)-3)]. Protože dovoláním napadený rozsudek spočívá na zjištění, že se obviněná trestného činu, tj. zločinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, dopustila společně s obviněnými T. H. N. a T. H. L., kteří byli v bodě I. 1)-3) téhož rozsudku uznáni vinnými tímž trestným činem, bylo nutno při rozhodování o dovolání obviněné zohlednit ustanovení § 265k odst. 2 věty třetí tr. ř., které s odkazem na ustanovení § 261 tr. ř. upravuje princip beneficium cohaesionis. Protože důvody, pro které došlo k částečnému zrušení dovoláním napadeného rozsudku v části týkající se dovolatelky, svědčí i specifikovaným spoluobviněným, přistoupil Nejvyšší soud ke zrušení rozsudku odvolacího soudu i ohledně těchto obviněných, a to v případě obviněného T. H. L. v celém rozsahu týkajícím se tohoto obviněného, v případě obviněného T. H. N. ve výroku o vině pod bodem I. 1)-3) a výroku o trestu (tj. s výjimkou výroku o vině obsaženého pod bodem II.). Současně byla zrušena i všechna rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část rozsudku odvolacího soudu.

32. Úkolem odvolacího soudu, jemuž byla věc ve zrušené části podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázána, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, je, aby s přihlédnutím k tomu, co obsahuje toto rozhodnutí (vázanost právním názorem v něm obsaženým – § 265s odst. 1 tr. ř.), o odvoláních těchto tří obviněných a odvolání podaného státním zástupcem ve vztahu k těmto obviněným znovu rozhodl. Žádoucí je, aby odvolací soud ve svém rozhodnutí zohlednil i to (a v potřebném rozsahu v odůvodnění svého rozsudku reagoval i na to), co obviněná uplatnila ve svém dovolání. Připomíná se, že v důsledku zrušení napadeného rozsudku výlučně z podnětu dovolání podaného obviněnou (v její prospěch) se v dalším řízení uplatňuje dosah ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř.